

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องอิทธิพลของนิทานพื้นบ้านที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาภาษาไทยของ
ชาวไทยภูเขาเผ่าเย้าบ้านห้วยแม่ซ้าย มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมนิทานพื้นบ้านชาวไทยภูเขา
เผ่าเย้าบ้านห้วยแม่ซ้าย ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
ทั้งนี้เป็นการอนุรักษ์นิทานพื้นบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า
แล้วจึงศึกษาและวิเคราะห์นิทานพื้นบ้าน ในด้านวัฒนธรรม ประเพณี ด้านการอบรมสั่งสอนในเรื่อง
ของจริยธรรม คุณธรรม และศีลธรรม นอกจากการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านแล้ว ผู้วิจัยจะศึกษา
ความคิดเห็นของครูที่สอนเด็กนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า และเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน
เจ้าหน้าที่อนามัย เจ้าหน้าที่เกษตร และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ทำงานกับชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า
เกี่ยวกับอิทธิพลและคุณค่าของนิทานพื้นบ้านชาวไทยภูเขาเผ่าเย้าที่มีต่อการเรียนการสอนวิชา
ภาษาไทย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

การศึกษาค้นคว้าข้อมูล

1. เดินทางไปหมู่บ้านห้วยแม่ซ้าย หมู่ที่ 11 ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัด
เชียงราย เมื่อวันที่ 23-24 มกราคม พ.ศ. 2524 เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่
การคมนาคม สภาพภูมิศาสตร์ สาธารณสถาน ความปลอดภัย และบุคลากรในชุมชน

2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)
ดังนี้

2.1 เดินทางไปหมู่บ้านห้วยแม่ซ้าย หมู่ที่ 11 ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัด
เชียงราย ในระหว่างปลายเดือน มีนาคม ถึงสิ้นเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2524 โดยผู้วิจัยเข้าไป
อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเพื่อศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และทำความคุ้นเคยกับ ชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า

บ้านห้วยแม่ซ้าย พร้อมทั้งทาบทามวิทยากร

2.2 เลือกวิทยากรหรือผู้เล่านิทาน (Informanis) โดยเลือกจาก ชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า บ้านห้วยแม่ซ้าย ที่มีความสามารถในการเล่านิทานทั้งชายและหญิง

2.3 ดำเนินการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่เป็นนิทานพื้นบ้าน โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง (Cassette Tape Recorder) และแถบบันทึกเสียง (Tape C - 60) บันทึกข้อมูลจากปากคำของวิทยากร พร้อมทั้งถ่ายภาพสภาพการณ์ในขณะที่เล่าด้วย

2.4 ถอดคำพูดจากข้อมูลดิบโดยละเอียดทุกคำพูด โดยให้ชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า ที่มีการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นผู้ถอดข้อมูลแล้วผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ถอดแล้วไป ตรวจสอบกับวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญทางภาษาเข้าอีกครั้งหนึ่ง

2.5 ถอดคำภาษาชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า ออกมาเป็นภาษาไทยกลาง เพื่อให้ คนทั่วไปสามารถอ่านเข้าใจได้ โดยให้ผู้ถอดข้อมูลดิบเป็นผู้แปล แล้วผู้วิจัยนำข้อมูลที่แปลแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญทางภาษาเข้าตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

3. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่เกี่ยวข้องกับ นิทานพื้นบ้านและชาวไทยภูเขาเผ่าเย้าจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางและขยายความรู้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิที่รวบรวมได้

4. ศึกษาค้นคว้าแนวการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้าน จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ คติชนวิทยา ความรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี คุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม

5. ศึกษา ค้นคว้ารวบรวมหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6. สร้างเกณฑ์การวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านที่รวบรวมได้ ในด้านวัฒนธรรม ประเพณี และด้านการอบรมสั่งสอนอันได้แก่ คุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม แล้วนำเกณฑ์ที่สร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคติชนวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านมานุษยวิทยา จำนวนรวม 5 ท่าน และอาจารย์ ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมและพิจารณาแก้ไขปรับปรุง แล้วนำมาวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านที่ รวบรวมได้ บรรยายเสนอเป็นความเรียง

7. สร้างแบบสอบถามเพื่อถามครูที่สอนเด็กนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า เจ้าหน้าที่ ประชาสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่อนามัย เจ้าหน้าที่เกษตร และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ทำงานกับชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า เกี่ยวกับความคิดเห็นในนิทานพื้นบ้านชาวไทยภูเขาเผ่าเย้าบ้านห้วยแม่ซ้าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เกณฑ์การวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์ในด้านวัฒนธรรม ประเพณี และการอบรมสั่งสอน ตามเกณฑ์ที่กำหนดต่อไปนี้

เกณฑ์การวิเคราะห์ด้านวัฒนธรรม

1. วัฒนธรรมด้านการดำเนินชีวิต (คติธรรม) วิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกในสังคมในด้าน
  - 1.1 พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการทำงาน
  - 1.2 พฤติกรรมทางความเชื่อ
2. วัฒนธรรมด้านข้อบังคับ (เนติธรรม) วิเคราะห์ในด้าน
  - 2.1 บทบาทของบุคคลในการกำหนดเนติธรรมของสังคม
  - 2.2 พฤติกรรมของสมาชิกในสังคมภายใต้ข้อกำหนดเนติธรรมในลักษณะ
    - 2.2.1 ปฏิบัติตามเนติธรรม
    - 2.2.2 ไม่ปฏิบัติตามเนติธรรม
3. วัฒนธรรมด้านวัตถุ (วัตถุธรรม) วิเคราะห์พฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งค่านิยมเชิงวัตถุ
4. วัฒนธรรมด้านสังคม (สัทธิธรรม) วิเคราะห์พฤติกรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ของ
  - 4.1 สมาชิกในสังคม
  - 4.2 สมาชิกในครอบครัว

เกณฑ์การวิเคราะห์ด้านประเพณี

1. ประเพณีเกี่ยวกับครอบครัว
2. ประเพณีเกี่ยวกับสังคม

เกณฑ์การวิเคราะห์ด้านการอบรมสั่งสอน

1. ด้านจริยธรรม วิเคราะห์ความประพฤติของสมาชิกในสังคมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม
2. ด้านคุณธรรม วิเคราะห์การแสดงออกซึ่งคุณธรรมของสมาชิกในสังคมที่มีต่อ
  - 2.1 ครอบครัว
  - 2.2 สังคม
3. ด้านศีลธรรม วิเคราะห์ค่านิยมทางศีลธรรมของกลุ่มชนในสังคม

ชุดที่ 2 แบบสอบถามเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของนิทานพื้นบ้าน ที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 สัถนภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของนิทานพื้นบ้านชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

เป็นคะแนน 4 ระดับ คือ

มากที่สุด	มีค่าระดับคะแนนเท่ากับ	4
มาก	มีค่าระดับคะแนนเท่ากับ	3
น้อย	มีค่าระดับคะแนนเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	มีค่าระดับคะแนนเท่ากับ	1

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามแบบเปิดโอกาสให้ตอบโดยเสรี (Open-ended Questions)

ตัวอย่างประชากร

ในการวิจัยส่วนที่ใช้แบบสอบถามนั้น ใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 50 คน ซึ่งเป็นครูที่สอนเด็กนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าเข้าในศูนย์เด็กเล็ก โรงเรียนชั่วคราวของกองส่งเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทยและครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ได้แก่ โรงเรียนบ้านห้วยแม่ซ้าย โรงเรียนธรรมจาริกอุบลรัตน์ และโรงเรียนนิคมส่งเคราะห์ชาวเขา ซึ่งสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จังหวัดเชียงราย นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างประชากรยังได้แก่ เจ้าหน้าที่ประจำส่งเคราะห์ เจ้าหน้าที่อนามัย เจ้าหน้าที่เกษตร และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ทำงานกับชาวไทยภูเขาเผ่าเข้าตามหมู่บ้านต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์พัฒนาและส่งเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงราย ตัวอย่างประชากรดังกล่าวได้มาด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple Random Sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อปรับปรุงแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปใช้กับครูที่สอนเด็กชาวไทยภูเขา เจ้าหน้าที่ประจำส่งเคราะห์ เจ้าหน้าที่เกษตร เจ้าหน้าที่อนามัย และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ทำงานกับชาวไทยภูเขาเผ่าเข้า โดยได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากกองส่งเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย และศูนย์พัฒนาและส่งเคราะห์ชาวเขา จังหวัดเชียงราย ในการแจกแบบสอบถามแก่ครูและเจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้แจกตามลักษณะและจำนวนประชากรที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นนิทานพื้นบ้านชาวไทยภูเขาเผ่าเข้า และแบบสอบถามแล้ว นำมาวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลนิทานพื้นบ้าน

วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นนิทานพื้นบ้านตามเกณฑ์การวิเคราะห์ที่สร้างขึ้น โดยบรรยาย
เล่นอเป็นความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 นำคำตอบแต่ละข้อมาหาค่าร้อยละ
ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2

ก. ส่วนที่ 1 นำผลการประเมินค่า (Rating Scale) แต่ละข้อมาหา
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ยของคะแนน}$$

$$fX = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

$$N = \text{จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง}^1$$

เมื่อหาค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อแล้ว จึงหาค่าเฉลี่ยความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้

สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fX^2}{N} - \left(\frac{\sum fX}{N}\right)^2}$$

$$S.D. = \text{ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน}^2$$

¹ ประคอง วรรณสูตร, สถิติค่าสัตรีประยุกต์สำหรับครู (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช, 2520), หน้า 41.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 51.

การแปลความหมายของน้ำหนักคำตอบจากค่าเฉลี่ย (Mean) คือเกณฑ์ ดังนี้

3.56 - 4.00	หมายถึง	มากที่สุด
2.56 - 3.55	หมายถึง	มาก
1.56 - 2.55	หมายถึง	น้อย
1.00 - 1.55	หมายถึง	น้อยที่สุด

ข. ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นคำถามแบบเปิดโอกาสให้ตอบโดยเสรี
(Open-ended Questions)   เล่นผลของข้อมูลในรูปการบรรยาย

3. การเล่นผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม   เล่นในรูปของตาราง
และการบรรยาย